

Wiener smaragd - en klassiker

Text och foto: Björn Lundmark

Historia och släktskap

Det är förvånansvärt hur lite det har skrivits och skrivs om den äldsta och en av de populäraste täckfärgerna, åtminstone om man ser på svärdfensguppys. De första omnämnda wiener smaragdena (WS) ställdes ut på 50-talet därför är den en av de äldsta guppystammarna som fortfarande finns kvar hos ett stort antal odlare. Troligen fanns något liknade redan bland de första importerade vildguppysarna som kom till Tyskland i början av 1900-talet och sedan har de utvecklats därifrån. Sedan 50-talet har de förädlats vidare av stora legender inom guppyaveln som Robert Kratochwil, Dr Stoerzbach och Max Kahrer för att nämna några, vilka alla verkar anses som Wiener smaragdens skapare och förädlare. Idag anses WS vara en av de mest genomslagna stammarna som finns. Hur en äkta WS ska se ut råder det vitt skilda åsikter om och därför ska jag försöka undvika att gå in så mycket på detta område. Robert Kratochwil anser dock att en WS ska ha en grön färg med tydliga meanderteckningar. Den gröna färgen är väl egentligen det enda kännetecknet och den som har gett den halva dess namn, den gröna smaragden och andra halvan av namnet; wiener kommer från att färgtypen har utvecklats av odlare i Österrike och ställts ut i Wien. Jag har dock för lite kunskap och tillgång till för få historiska källor för att kunna beskriva denna anrika täckfärg på ett riktigt sätt, därför överlämnar jag det med varm hand till de som vet mer.

Arvsgång

För att få en komplett wiener smaragd krävs flera gener både X- och Y-bundna. Speciellt den gröna fläcken (även kallat påfågelsögat) vid stjärtroten anges vara X-bunden därför syns den på flertalet andra dubbelsvärdsstammar som korsats med wiener smaragd honor som t.ex. röd neon. Vid de egna korsningsförsöken verkade det ovanstående stämman men också att de svarta fläckarna på framkroppen också de var X-bundna åtminstone i mina WS-stammar. Däremot den meandertecknade framkroppen följer Y-kromosomen alltså ärvs den från far till son.

Med ojämna mellanrum uppstår det mutationer bland WS-fiskarna och två av de täckfärger som har ursprunget i wiener smaragdstammar är "Stoerzbach-metall" och metallic om jag förstätt saken rätt. Det är säkert fler täckfärger som har uppstått ibland muterade WS-fiskar men den informationen saknar jag nu.

Fentyper

Wiener smaragden förekommer mest som dubbelsvärd (DS) och undersvärd men kan med framgång överföras till alla fenformer enligt Gernot Kaden. Om man letar efter WS som triangel så ska man leta efter en stam som heter "old fashioned" (engelska; gammal modig) ofta så har de blåaktig stjärnfena med den typiska WS-teckningen på kroppen. Enligt flera källor finns det inte några wiener smaragd som översvärd, då expertisen går emot varandra i denna fråga så får var och en avgöra själv vad som är den sanna sanningen.

De svenska odlarna av WS

Det är främst två svenska odlare som odlat och ställt ut wiener smaragd de senaste åren, nämligen SGS ordförande Olle Boberg och klubbmästaren Klaus Thede. Klaus berättade att han hade haft sin stam i många år och ibland har han och Olle korsat in individer från andra WS-stammar för att "fräscha" upp sina egna stammar. Ofta har det varit WS-stammar från

framstående europeiska odlare och ibland har Olle skrivit en liten notis om detta i Svenska guppy brevet (SGB) lite av det kommer att återges här. I SGB 4/96 berättar Olle hur han har fått hem WS DS från Robert Kratochwil och att han då delade med sig till Klaus av dessa djur. I SGB 2/04 berättas det om en annan import gjord av Klaus och Olle även denna gång WS från Österrikiska toppodlare. De WS som importerades denna gång var två stammar, en undersvärdstam från Gerhard Ostrzil och en dubbelsvärdstam från Robert Kratochwil. På Österrikiska guppysällskapetets hemsida berättar Kratochwil att han har haft sina dubbelsvärd sedan mitten av sjuttioalet och han har med ojämna mellanrum korsat in WS-fiskar från andra odlare för att upprätthålla sin stams höga nivå.

WS från Klaus Thedes stam (överst) som bl.a. härstammar från R. Kratochwil. WS guppy från Olle Bobergs undersvärdstam (nedre) som ursprungligen kommer bl.a. från den kände Österrikiske odlaren Gehard Ostril. Det här exemplaret har dock nästan fått dubbelsvärd.

Svenska utställningsframgångar

Både Olle och Klaus har båda haft framgångar både i Sverige och internationellt och nedan listas några av de resultat som redovisats i SGB 1995-2008.

Utställare	År och plats	Klass	Plac.	Poäng
Klaus Thede	Wien 1999	DS	8	76
Olle Boberg	Wien 1999	DS	10	75,33
Olle Boberg	Swedish Guppy 2002	US	1	83
Klaus Thede	Swedish Guppy 2002	US	2	82
Klaus Thede	Wien 2002	DS	13	75,33
Olle Boberg	Wien 2003	US	10	72,33
Klaus Thede	Wien 2004	DS	6	79,67
Olle Boberg	Wien 2007	US	5	77,67
Klaus Thede	Wien 2007	DS	10	74

Egna erfarenheter

Mina egna erfarenheter angående wiener smaragd är relativt små, då jag bara har haft stammen i snart ett år. Det är lätt att fastna i alla mönster och schatteringar samt den stora variationen hos de olika individerna. De första wiener smaragdena som jag erhöll fick jag från Klaus Thede förra hösten. De fiskarna och deras avkomma använde jag till att olika dubbelsvärdskorsningar av vilka jag nu börjar se intressanta resultat.

För att ha fler djur att korsa i mina dubbelsvärdprojekt och ha en riktigt fin dubbelsvärdstam som bas så köpte jag två trios WS från Gernot Kaden denna vår, då Bjarne Sjöstedt beställde från densamme. De har redan nu förökat sig och det visar sig att stammen bär på anlag för blonda fiskar så det ska bli intressant att se hur de ser ut. Det kan också nämnas att Klaus Thede beställde också en trio WS för att korsa in i sin egen stam, vi får se hur de fiskarna utvecklar sig i framtiden.

De två hanarna från Gernot Kaden.

Hane av egen uppfödning med Klaus honor på mödernet.